

<p>תאריך: כב' בשבט תשע"ב 15 פברואר 2012</p>	<p>חוזר נכות מס' 1903</p>
<p>נושא: נכות כללית תת נושא: כפל גמלאות לפי סעיף 323(ג) לחוק הביטוח הלאומי שם החוזר: פרשנות חדשה ל"מאורע אחד" לעניין גמלאות בחירה</p>	
<p>מטרת החוזר 1. ליידע פקידי תביעות בנכות כללית על הפרשנות החדשה ל"מאורע אחד" לעניין גמלאות בחירה; 2. לפרט נהלי הבחירה החדשים.</p>	
<p>פתח דבר</p>	
<p>תהליך עבודה </p>	
<p>נספחים נספח 1 – מכתב בחירה נספח 2 – מזכר לרופא</p>	
<p>קישורים רלוונטיים 323(ג) לחוק הביטוח הלאומי 323(ה) לחוק הביטוח הלאומי 323(ו) לחוק הביטוח הלאומי חוזר נכות 1830 – מניעת תשלום כפל גמלאות נפגעי איבה ונכות עקב "מאורע אחד" יעודכן בהמשך השינוי לעניין הגדרת "מאורע אחד". פס"ד יעל ריבק פס"ד ירון קידר</p>	
<p>רשימת תפוצה מנהלי הסניפים מנהלי סניפי משנה מנהלי תחום גמלאות סגני מנהלי תחום גמלאות ממונים, מרכזים, פקידי תביעות נכות</p>	

תודה רבה לשושי שמול על הכנת החוזר.

ב ב ר כ ה,

לימור לוריא

לימור לוריא
מנהלת אגף א' גמלאות נכות

פתח דבר

שאלת כפל בין קצבת נכות כללית לחוקים המפורטים בסעיף 323(ג) עולה בדרך כלל בתובעים שהוכרו כזכאים לפי חוק הנכים (משטרה, צה"ל ושרות בתי הסוהר) או לפי חוק נפגעי איבה.

כאשר מוגשת תביעה לקצבת נכות ע"י מבוטח שהוכר כזכאי לתשלום לפי חוק הנכים או לפי חוק נפגעי איבה, נדרשת החלטת פקיד תביעות נכות כללית בעניין "מאורע אחד", כלומר האם אותו מאורע יוצר זכאות לפי שני החוקים.

החל ממועד פרסום חוזר זה, יש להחליט בשאלת "מאורע אחד" לעניין סעיף זה בהתאם לפרשנות בית הדין הארצי, שקבע שני עקרונות:

- **מבחן הזכאות הבלעדית** בו נבדק האם קמה למבוטח זכאות לקצבת נכות כללית אך ורק עקב הנכות שנקבעה לפי החוק האחר.
- **מבחן המשנה** בו נבדק האם קמה זכאות לקצבת נכות גם ללא קשר לנכות שנקבעה לפי החוק האחר.

החוזר בא להנחות כיצד לקבל החלטה בהתאם לעקרונות הנ"ל.

השינויים הנ"ל חלים על **חוזר נכות איבה 1830** בכל הקשור להגדרת "מאורע אחד" ותהליך ההחלטה של פקיד תביעות נכות כללית לעניין זה. (החוזר יעודכן בהתאם).

תאריך תחולה – ממועד הפצת חוזר זה.

חשוב לזכור!

- א. החלטה בדבר "מאורע אחד" נעשית רק כאשר נקבעת זכאות יציבה על פי שני החוקים;
- ב. **המצב הרפואי במועד קבלת ההחלטה** הוא הקובע, ולא המצב שהיה נכון למועד תחילת הליקוי או תחילת הזכאות.

קריטריונים
לזכאות

מבחנים בקביעת "מאורע אחד"

בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה נקבע כי "מאורע אחד" ייתכן כאשר מתקיים האמור באחד משני המבחנים הבאים:

1. "מבחן הזכאות הבלעדית" – לפי מבחן זה יש לבחון הנתונים ולשאול השאלה:
האם קמה למבוטח הזכאות לקצבת נכות כללית אך ורק עקב הנכות שנקבעה לפי החוק האחר?

לדוגמא:

לרוויטל נקבעה נכות בשיעור 30% לפי חוק התגמולים לנפגעי איבה. בנכות כללית נקבעה לה נכות רפואית בשיעור 40% (רוויטל נבדקה במסלול משתכרת).

בהתאם לפסק בית הדין הארצי לעבודה, מבחן הזכאות הבלעדית אינו מתקיים במקרה זה, כיוון שנכות בשיעור 30% שנקבעה לרוויטל לפי חוק נפגעי איבה, אינה מעבירה אותה את הסף הרפואי בנכות כללית, שהינו תנאי לקבלת קצבת נכות (פס"ד יעל ריבק).

הואיל ועל פי הקביעה של משרד הביטחון רוויטל לא עוברת סף רפואי מזכה בנכות כללית, אין צורך לפרט ולהשוות את סעיפי הליקוי, לפיכך לא מדובר בכפל גמלאות עקב מאורע אחד, ורוויטל תוכל לקבל גמלאות לפי שני החוקים – חוק התגמולים לנפגעי איבה וחוק הביטוח הלאומי (ביטוח נכות).

לתשומת ♥ !

סעיפי ליקוי מנופים בנכות לא מובאים בחשבון הואיל ואינם משפיעים על הזכאות.

2. "מבחן המשנה" – לפי מבחן זה יש לבחון הנתונים ולשאול השאלה:
האם קמה זכאות לקצבת נכות גם ללא קשר לנכות שנקבעה לפי החוק האחר?

בית הדין הוסיף "מבחן משנה" למקרים בהם הזכאות לקצבת נכות כללית קמה ללא קשר לנכות שנקבעה לפי החוק האחר. במקרים אלה אין לקבוע כי מדובר בכפל גמלאות עקב מאורע אחד.

הבדיקה צריכה להתקיים גם במקרים בהם הזכאות לקצבת נכות הייתה קמה גם בגין הנכות המשותפת, אך נוצרה נכות חדשה שאינה משותפת לשני החוקים, ורק בגין נכות זו יכולה להיווצר זכאות בנכות (פס"ד ירון קידר).

דוגמא 1:

משה הוכר לפני שנים כנכה ומקבל תגמול ממשרד הביטחון בגין תסמונת הלם קרב. ועדה רפואית של משרד הביטחון קבעה לו נכות רפואית יציבה בשיעור 40%. משה הגיש תביעה לנכות כללית ורופא מוסמך קבע 100% בגין מצב אחרי אירוע מוחי. אין קשר בין שני המצבים הרפואיים, ולכן אין מאורע אחד.

להזכירכם:

"מבחן המשנה" מיושם במקרים בהם מוגשת תביעה חוזרת בגין ליקוי משמעותי חדש, שאינו קשור לנכות שנקבעה לפי החוק האחר; בהתאם לחוות דעת היועץ המשפטי ניתנה האפשרות לבדיקה נוספת והחלטה מחדש בעניין כפל גמלאות עקב מאורע אחד על פי המצב הרפואי החדש.

דוגמא 2:

פקיד תביעות החליט כי זכאותו של אהרון בשני החוקים נוצרה מכוח 40% מצב נפשי על רקע פוסט טראומטי (בשני החוקים מצב הנפשי הוכר כגורם להיווצרות הזכאות), לפיכך מדובר במאורע אחד. אהרון בחר בתגמול משרד הביטחון. כעבור מספר שנים הגיש תביעה חוזרת בגין מחלה ממארת. המחלה החדשה אינה מוכרת ע"י משרד הביטחון. במקרה זה יהיה זכאי לקצבת נכות בגלל המצב הרפואי החדש ואין מדובר במאורע אחד.

[חזרה](#)

הוראות לביצוע

1. תהליך קבלת החלטה בשאלת "מאורע אחד" לפי סעיף 323 (ג)

החלטה בשאלת "מאורע אחד" יש לקבל רק לאחר השלמת החלטה בדבר הזכאות לקצבת נכות וקביעת דרגת אי-כושר.

בעת קבלת ההחלטה בדבר "מאורע אחד" חובה:

- א. לקבל מידע על מהות התשלום לו זכאי הנכה לפי החוק האחר;
- ב. לקבל פרוטוקול החלטה רפואית שנערכה לתובע, לפיה הוא זכאי לתשלומים ע"פ החוק האחר;
- ג. להתייעץ עם הרופא המוסמך בדבר הליקויים שגרמו לאובדן הכושר.

"מאורע אחד" יתקיים רק כאשר באופן חד-משמעי הליקוי המשותף בשני החוקים גרם לאובדן הכושר!

במקרה בו מתעורר ספק יש להעביר התיק להתייעצות אל רופא הסניף בשאלה: מהו הליקוי המשמעותי שגורם לאובדן הכושר? (ראה [נספח 2](#) – מזכר לרופא). בקביעת "מבחן המשנה" יש להתייעץ בהתאם לצורך גם בפקיד שיקום.

2. מועדי הבחירה

סעיף 323(ג) קובע, כי מי שזכאי לגמלה מהביטוח הלאומי, ועקב אותו מאורע זכאי גם לתגמול או קצבה מתוקף חוק אחר כמפורט ברשימה בסעיף זה, נדרש לבחור בזכויות רק על פי אחד החוקים.

במסגרת תיקון חוק מ – 27.12.2007 נוסף סעיף 323(ו) המתייחס באופן שונה לנהלי בחירה בכפל עם חוק הנכים לעומת החוקים האחרים המפורטים בסעיף 323(ג) כלהלן:

א. נהלי בחירה בכפל עם חוק הנכים

- מי שהוכר כנכה על פי חוק הנכים ומתקיים "מאורע אחד" חייב לבחור, תוך 60 ימים מהיום בו נקבעה לו דרגת נכות יציבה מכוח שני החוקים.
- כל עוד לא נקבעה דרגה יציבה לפי שני החוקים – ניתן לבחור פעמיים, כל אימת שחל שינוי בגובה התגמול החודשי או קצבת נכות **לתשומת ליבכם!**
(אפשרות זו ניתנת למי שהגיש לראשונה תביעה לקצין תגמולים מ- 27.1.2008 ואילך ותביעה לנכות כללית מ- 27.1.2005 ואילך).

ג. נהלי בחירה לחוקים האחרים:

החוקים הם: חוק המשטרה, חוק שירות בתי הסוהר, סעיפים 163 ו-63 לחוק שירות המדינה, חוק נכי המלחמה בנאצים, חוק נכי רדיפות הנאצים, חוק נפגעי פעולות איבה, חוק תגמול לחייל:

בהתאם לאמור, כאשר מתקיים "מאורע אחד", בחירה נעשית רק כאשר נקבעת זכאות יציבה על פי שני החוקים, וזאת עד תום 6 חודשים מהיום בו נקבעה לראשונה דרגת אי-כושר יציבה של הנכה לפי פרק ט'.

נהלי בחירה והתחשבות לעניין חוק נפגעי פעולות איבה – ראו [חוזר נכות 1830](#).

3. תשלום לפני משורת הדין

סעיף 323(ג) לחוק נועד למנוע תשלומי כפל שאושרו מכוח שני חוקים שונים. במקרים בהם הוגדרה הזכאות במשרד הביטחון כתשלום הומניטארי או לפני משורת הדין, לא מדובר בתשלום על פי החוק, ולפיכך לא עולה שאלת הכפל ואין מקום לבדיקת "מאורע אחד".

4. הודעה לתובע

נוסח מכתב בחירה – ראה [נספח 1](#).

5. הזכאי לקצבת נכות ומקבל גם תגמול לפי חוק הנכים שלא מתקיים בו "מאורע אחד"

לתשלום קצבת נכות, גם כשלא מתקיים מאורע אחד יש לעתים השלכות על הטבות הניתנות לפי חוק הנכים.

לפיכך, בהתאם לסיכום עם משרד הביטחון, בכל מקרה שידוע על תשלומים שהנכה מקבל לפי חוק הנכים יש לשלוח העתק הודעה על החלטה בדבר תשלום קצבת הנכות לקצין תגמולים.

להזכירכם:

כאשר לא מתקיים "מאורע אחד", התשלום מכוח החוק האחר הוא הכנסה שלא מעבודה.

חריגים

במקרים שהמבוטח מבקש להפסיק תשלום קצבת נכות על מנת לקבל תגמול על פי חוק הנכים ואין "מאורע אחד" – הנכם מתבקשים להפנות התיק לרפרנט במשרד הראשי להתייעצות עם הלשכה המשפטית.

[חזרה](#)

נספח 1 – מכתב בחירה

תאריך _____

לכבוד

_____
_____
_____

אדון / גברת נכבד/ה,

הנדון: גמלאות כפל – קצבת נכות כללית ותגמול לפי חוק הנכים

אנו מביאים לידיעתך, כי אישרנו את תביעתך לגמלת נכות כללית ולהלן ההחלטה:

מתאריך	עד תאריך	דרגת אי כושר (אחוז)	נכות רפואית משוקללת (אחוז)	קצבה חודשית נוספת (אחוז מקצבת יחיד מלאה)
*				

* לפי סעיף 195 לחוק, הקביעה בעניין דרגת אי כושר לנכה היא לכל המוקדם 15 חודשים לפני הגשת התביעה.

קצבה חודשית נוספת משולמת למי שנקבעה לו דרגת אי כושר מלאה ולפחות 50% נכות רפואית.

לנוחותך, מצורף העתק מפרוטוקול האבחון הרפואי. קבלת העתק נוסף כרוכה בתשלום של 25 ₪.

זכותך לערור על הנכות הרפואית לוועדה רפואית לעררים ועל דרגת אי-הכושר לוועדה לעררים בתוך 30 יום מקבלת הודעה זו. לצורך זה עליך להגיש ערר מנומק על גבי הטופס 7810 למוסד לביטוח לאומי.

קביעה זו מזכה אותך בתשלום קצבת נכות כללית בסך _____;

סכום קצבת הנכות נובע מדרגת אי הכושר, מהנכות הרפואית, מהרכב המשפחה ומההכנסות שלך ושל בן/בת הזוג מעבודה ושלא מעבודה. הרכב משפחה לצורך חישוב קצבה, כולל:

- בן/בת זוג תושב ישראל שלא מקבל גמלה בזכות עצמו/ה;
- לא יותר משני ילדים, תושבי ישראל.

תשלום הקצבה מותנה בהוראות סעיף 323 לחוק הביטוח הלאומי:
"ג) הזכאי עקב מאורע אחד לגמלה לפי פרק ט' ולתגמול או לקצבה לפי אחד החוקים המפורטים להלן, הברירה בידו לבחור באחד מהם:
(1). חוק הנכים".

עפ"י הנתונים המצויים בידנו, התגמול שהנך מקבל/ת וקצבת הנכות נובעים ממאורע אחד, **לכן את/ה לא זכאי/ת לקבל ההטבות מכוח שני החוקים** ועליך לבחור באחד מהם.

אבקשך להמציא לידנו מכתב בחירה, המציין באיזו קצבה ברצונך לבחור. עליך להודיענו תוך 60 ימים מקבלת מכתב זה על בחירתך.

הבחירה קבועה חד-פעמית ולא תוכל לחזור בדך ולבחור מחדש.

בחירתך זמנית עד לקביעת נכות יציבה לפי שני החוקים.

זכותך לערער (להגיש תובענה) על החלטה זו בבית הדין האזורי לעבודה ב-
בתוך 12 חודשים מקבלת הודעה זו¹.
לשם הגשת תובענה לבית הדין תוכל להיעזר בלשכה לסיוע משפטי ב-
הלשכה לסיוע משפטי תבדוק אם יש לתביעתך, שדחה המוסד לביטוח לאומי, סיכוי
סביר מבחינת הדין, העובדות או הראיות, ותחליט לפי כך בדבר מתן סיוע².

בברכה,

פקיד תביעות

העתק: קצין תגמולים - משרד הביטחון, אגף השיקום.

¹ בפנייתך לבית הדין הואל נא לציין: שם, מספר זהות, כתובת ומיקוד, הסיבה לתובענה, הסניף המטפל ומספר התיק.

² הסיוע המשפטי כולל ייעוץ משפטי וייצוג בפני בית הדין לעבודה. בקשה לסיוע משפטי יש להגיש בטופס מיוחד שאפשר לקבל במוכרות בית הדין האזורי לעבודה ובלשכה לסיוע משפטי.

לכבוד
המוסד לביטוח לאומי
סניף _____
מחלקת נכות כללית

מאת: _____

ת.ז.: _____

הנדון: גמלאות כפל – בחירה בין קצבת נכות כללית ותגמול לפי חוק אחר

אני מעוניין/ת לבחור ב- (יש לסמן ב-V):

- קצבת נכות כללית (מביטוח לאומי);
- תגמול לפי חוק הנכים (ממשרד הביטחון).

שם: _____ חתימה: _____ תאריך: _____

זכויותיהם של מקבלי קצבת נכות כללית במוסדות שונים

רשויות מקומיות

מקבלי קצבת נכות כללית עשויים להיות זכאים להנחה במסי ארנונה. את הבקשה להנחה יש להגיש לרשות המקומית. האישורים מועברים מביטוח לאומי ישירות לרשויות המקומיות. אין צורך לפנות לביטוח הלאומי.

משרד התחבורה

מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר יציבה בשיעור של 100% ומקבלי קצבת נכות כללית חלקית המקבלים גם הבטחת הכנסה, עשויים להיות זכאים להנחה בתחבורה הציבורית. ההנחה היא רק ברכישת כרטיסיות. יש קווים שבהם אין הנחה. תעודת הזכאות להנחה מונפקת פעם בשנתיים באופן אוטומטי. אין צורך לפנות למשרד התחבורה. מי שלא קיבל את התעודה, יכול לפנות בכתב אל: אגף תחבורה ציבורית, רח' המלאכה 8, ת"ד 57109 תל אביב 61570.

משרד הבינוי והשיכון

מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר בשיעור של 100% עשויים להיות זכאים לסיוע בשכר דירה (ציבורי או פרטי) או ברכישת דירת קבע מאחת החברות הציבוריות.

משרד הרווחה

מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר 100%, בעלי דרגת נכות רפואית בשיעור של 80% ומעלה, עשויים להיות זכאים להנחה בפעילות מונה, דמי שימוש ודמי התקנת טלפון (לעונים על תנאי זה מצ"ב הפניה למשרד הרווחה בעניין. את הבקשה להנחה יש להפנות לאגף השיקום במשרד העבודה והרווחה, רח' יד חרוצים 10, ירושלים).

קופות חולים

מקבלי קצבת נכות כללית זכאים לפטור מתשלום בעד ביקור אצל רופא פנימי ומקצועי, בעד התחייבות בבית חולים ובעד ביקור במכונים ומרפאות חוץ. הפטור ניתן באופן אוטומטי בהתאם לרשימות המועברות על-ידי המוסד לביטוח לאומי. לבירורים ניתן לפנות לתחום רישום והקצאה בביטוח הלאומי, בטל': 02-6462000

משרד האוצר / מס הכנסה

מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר בשיעור של 100%, וכן בעלי דרגת נכות רפואית בשיעור של 90% ומעלה עשויים להיות זכאים לפטור מתשלום מס הכנסה (סעיף 9 (5) לפקודת מס הכנסה), בהתאם לכללים שנקבעו. את הבקשה לפטור יש להגיש לפקיד השומה במקום המגורים.

משרד האוצר / מס רכישה

מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר יציבה בשיעור של 100%, וכן בעלי דרגת נכות רפואית בשיעור של 90% ומעלה עשויים להיות זכאים להנחה במס רכישה. את הבקשה להנחה יש להפנות לפקיד משרד האוצר במקום המגורים.

מינהל מקרקעי ישראל

מקבלי קצבת נכות כללית שנקבע להם אחוז נכות רפואית בשיעור של 80% לפחות, עשויים להיות זכאים לפטור או הנחה בדמי הסכמה המשולמים למינהל מקרקעי ישראל. את הבקשה לפטור או להנחה יש להפנות למינהל מקרקעי ישראל במקום המגורים.

המידע ניתן על-ידי הגורמים המצוינים לעיל ובאחריותם

נספח 2 – בחינת כפל גמלאות בגין "מאורע אחד"

תאריך _____

אל: הרופא המוסמך

הנדון: _____ ת"ז _____ – "מאורע אחד"

כאשר מוגשת תביעה לקצבת נכות ע"י מבוטח שהוכר כזכאי לתשלום לפי חוק הנכים או לפי חוק נפגעי איבה, נדרשת החלטת פקיד תביעות נכות כללית בעניין "מאורע אחד".

לצורך ההחלטה נדרשת חוות דעתך לעניין שאלות הבאות:

אילו ליקויים גרמו לאי-כושר?

_____
_____
_____

האם ניתן לקבוע זכאות לקצבת נכות כללית רק ע"פ ליקויים שנקבעו לפי החוק האחר: _____

_____
_____
_____

והאם הזכאות קמה ללא קשר לנכות הרפואית שנקבעה לפי החוק האחר?

האם הליקוי החדש קשור לנכות הרפואית שנקבעה לפי החוק האחר?

_____
_____
_____

הערות ופרטים נוספים (אם יש):

_____
_____
_____
_____

בברכה,

פקיד תביעות